

SIGMOND ISTVÁN

Hejebuja most és mindörökre

Nem tudja, hogy a halál az arcára költözött, csak a szemét nem bitorolja, nincs benne konok visszaütés, őrző felháborodás vagy a kétségbeesés rémülete, és hol van még az elfogadás apátiája, a belenyugvás bölcsessége? Mozdulatlanul fekszik, szólni nem tud, fejét sem mozgatja, s ha végtagjai a jelek nyelvén beszélni tudnának, láthatnók azt a sajátos áment, ahogy az élettelennek tűnő, merev lábak nemsokára utolsót moccannak búcsúzó gyanánt. A bizakodás álarcát viselem az arcomon, nem tudom, mi végre ez a szemenszedett hazugság, noha inkább önmagamot áltatom, nekem halál az ő halála, nekem, egyedül, de egyelőre a tekintetébe kapaszkodom, a furcsán ragyogó szemekbe, ahogy jelez nekem, mondani szeretne valamit. Közel lépek, megigazítom a homlokába hulló, göndör hajtincseket, kezemmel arcához érek, a halál menyasszonyai hófehér arccal vonulnak a feketébe öltöztetett oltár felé, ott áll ő is a sorban, legeslegelő, várja, hogy elfeledtessék vele is a keresztséget, csak az incselkedő fürtök nem illenek a képbe, az aranyszőke hajkoronában ott lángol az életszerűség ígérete. A test tartozékai között folyik az ádáz küzdelem a létidő kezdetétől az utolsó leheletig, s talán utána is, de az ékek, a díszítőelemek élnek a maguk életét, talán csak önmaguk kedvére jöttek létre, nem csoda, ha fittyet hánynak a testre, erre a nyegle felkiáltójelre, amelynek örökös esendőségét feledtetni próbálja a kérdőjelekkel körülbástyázott önimádat. Bődületes igazságok megfogalmazásával töltöm az időt, az ő idejéből veszem el az értékes perceket, az utolsókat talán, de nem értek semmit, valami hörgésszerű hangfoszlányok törnek elő a nyitott ajkak között, ám az egymáshoz ácsolt szótagok betűkre foszlanak, majd elvesznek a sóhajok alig hallható zuhatagában. Az arcához hajolok, fületem a szája elé tartom, szinte rátapadok vértelen ajakára, s végre hallom, vagy csak hallani vélem a szót:

– Táncolj!

Parancs volt? Könyörgés? Játék? Vagy egy rémregény utolsó jelenetét élem, amelyben a halál az önkielégítés mámorában érzékelt akarja az izzadságból áradó végzetszapot s a tánc ritmusában rázkódó láncok fültépő zaját? Nem, nem, ez csak álom, nemsokára tánkra perdülnek a koporsók, az ateisták a harangszó ritmusára vonaglanak a sekrestye körül, a megelevenedett szobrok a szentképekből kiszakított szüzeket hajkurásszák a tisztelendő úr sátorlappá dagadt reverendája alatt, a testet kapott imák a falhoz lapulva rittyentenek önmaguk alá, így tartaték be a legújabb kori rítus, miközben a halál önmagával parolázik, Isten sírását időnként hallani, de ez csak amolyan tehetetlen nyöszörgés a dínomdánomban tobzódó Végzet árnyékszékké degradált szentélye előtt. De az is feltételezhető, hogy nem az álom filmvásznán fognak egymásra taposni a képek, talán nincsenek is képek, s nem véletlenül érzem rossz álomnak a mindentől és mindenkitől megszökött kegyelmet, mely cserbenhagyja az élot, s a tébollyal lepaktálva tánkra perdíti az agytekervényt, s utolsó kívánságként megtáncoltatja a gyászoló gyülekezetet. E gyülekezet, melyet a közhiedelem kivétel nélkül gyászolónak érez, és magam vagyok. És én nem gyászolok, azazhogy nem gyászolhatok. Arcom tündéri vigyorba meredt, s a révületnek, melyet halálközelségben szokott

világra hozni a zaklatottság, ezúttal semmi köze sincs az önkívületi állapothoz, az eksztázistól is idegen, a karok s a lábak vállalták az anyaságot, a lélek meddő maradt, a tánkra ösztökélt végtagok Beethoven-zenére vonaglanak, s valahol a mélyben a kisagy egyik sejtje elröhögi magát. Talán ezért kérdezem:

– Egyedül táncoljak, kedvesem?

Szemében az értelem veszendőben. Közel hajolok, egészen közel, ismét a szájára tapasztom a fülem, sóhajtásában megint csak egyetlenegy szót hallani:

– Hülye.

És mozdul a fej. Kicsit oldalt, kicsit lefele. Szeme üveges, élettelen.

Táncolok. A sötétet ölelem. Az egyetlen partner, aki a gyásztánc lassú ritmusára született, nem lehet csalatkozni benne. A következetességnek néha köze lehet a fennköltséghez, még akkor is, ha a sötétről van szó, mely mindig és mindenkoron az elmúlás sírkeresztjét idézi fel, az életről nem is hallott, ahogy a Nap sem látja önmagát, nem tud a szemfedőről sem, melyet születése pillanatában útravalóul kapott.

Én meg táncolok. Valaki meg kellene hogy mondja, mikor hagyjam abba, ám a csendben annyi értelem sincs, mint egy elvetélt versben, ez utóbbi legalább mennybe meneszti az agytipró nappalokat és a még agytipróbb éjjelt, a bálványozott macskanyávogás néha rímet alkot a zongorahangoló veséjével, s közli mindezt lelkendező örömmel, szinte kéjesen, a csend viszont nem azért hallgat, mert ez a lételeme, hallgat, mert a halál hozta létre. Tiszteljük tehát, és félünk tőle. És féltjük is persze, mert a buta csend némasága bástyaként védelmezi az önemésztésében is hangoskodó értelmet. Ezért szorít torkon a félelem, amikor hangok taposnak a csendbe, ez az a jel, amely megállásra készítet. Abbahagyom a táncot, a sötét ott marad velem. Egyelőre csak hallgatom a közeledő lépteket, próbálom megfejteni a megfejtethetlent, az élet is ezzel próbálkozik minduntalan, merthogy sosem látta a csődöt, a halott anyát, amelyből vétetett. Nem léptek ezek, inkább csődület, a földre zuhanó léptek csődülete. Félek. Ehhez már semmi köze sincs a kisagynak, az a sejt, amelyik nemrég röhögve ugyan, de teljesítette a felsőbb parancsot, most hallgat. Aztán menekülök. Menekülnöm kell, mert egyre hangosabban dübörögnek a léptek. De miért félek? Hiszen nem félnék, ha megkínoznának vagy kitépnék belőlem a lelket, elviselném, ha hitetlenségemre ráhúznák a hit álarcát, és keresztet faragnának belőlem, a haláltól viszont félek, de csak akkor, ha aszinkronba kerül a Mindenséggel. A végleg elmaradt lélegzetvételektől idegenek a dübörgő léptek, és a gyásztánc is röhejes mutatvány, ha padlóra csapódó lábak taps-imitációja kíséri, akár egy bohóc bukdácsolását a cirkusz porondján.

Hová meneküljek? Otthagytam a homlokba hulló, aranyszőke fürtöket, az egyetlen, amely lételemként szolgálta az életem, a hátsó ajtó a szabadba vezet, de hiába rohanok, a látóhatár mintha egyre közelebb kerülne, szűkül a tér, a felhők karnyújtásnyira fölöttem röpülnek, közben a hangok vérszomjasan közelednek, Uram, Istenem, ha volnál nekem, a föld alá terelnéd e vérszomjas csordát, a nyüvek templomában a katedrálissá nőtt hitet is felzabálják, az őrjöngő indulatot és az imák sóhaját, ha megteszed, a világ hóhéreként ajnározni fogom a neved, szeressétek gyilkosaink gyilkosát, ámen.

Semmi. Pedig ez ima volt, azt hiszem. Az elszabadult hordát egyre közelebb érzem, ezek a véremlen akarják viszontlátni a napfogyatkozást, pedig én lassan táncoltam, méltósággal és nemesen, megpróbáltam nem kecses lenni, mert a kecsességben önimádatba ágyazott ferde hajlamok nyegléskednek, mozdulataimban áhítat volt és hazaszeretet, na jó, ez utóbbi maszlag volt, belátom, maszlag a négyzetben, merthogy nemcsak a kijelentés maga hiteltelen, hanem amit érdemben hordoz, az is félrevezet, a lángoló szövegek megperzselt gondolatokat szülnek, s innen már csak egy lépés a hamu, az enyészet, érzékletességében toronymagasan érzelmdúsabb az a szó, hogy seggfej, de ez már mélyfilozófia, erre most nincs idő,

maszlagolással semmit sem érek, pedig csak önmagamban beszélek, és ez annyit ér, mint egy akármilyen sóhajtás, nyüsztítés vagy fohász, sőt annyit sem, mert a sóhajtásnak tartalmat adhat a történelem, a nyüsztítést meghallhatja Földanya, s az alázat magvait el tudná rejteni, a fohásznak pedig unaloműző szerepe is lehet, ha már a penitencia altatódalként igencsak bevált.

Közben nincs megállás, rohanok tovább. Az árnyékomat már meggyalázták, talán ez kielégíti őket, csak hogy a hiú ábrándok táptalajában fonnyadt virágok teremnek, a feladás burjánjai is jogot követelnek, nézzétek, hogy lapulnak ott elöl, közben szétilálnak mindent maguk körül, és engem is térdre kényszerítenek, ha nem a félelem tartaná még mindig a gyeplőt, és hajszolna tovább a reménytelenségbe. Ám itt belül, valahol a mélyben, rojtosra szaggatott nadrágban rimánkodom, ember vagyok, selejtes tartozéka az univerzális csőcseléknek. Valahogy közhírré kellene tenni, hogy lemondok az örömről és a mélabúrról, sosem fogom gyászba ölni a mozdulatot, leszaggatom a tébolyulttá merevült, önhitt vigyort az arcomról, megtagadom azt a lételemnek nevezett ringyót a halottas ágyról, és egyáltalán: mindennek az ellenkezőjét hiszem és hirdetem, és az ellenkezőnek az ellenkezőjével is egyetértek, és ha ez még mindig nem elég, megtagadom a legkedvesebbet, lényegemet, a jelenemet, a múltamat és a nevemet, s ha ráadásként a gatyám is kell, azt is vigyétek, hát ez az, lám, mennyivel könnyebben hordom magamban a félelmet, már nem is rohanok olyan veszettül, tessék elhinni, kérem szépen, hogy tulajdonképpen már nem is félek, dübörögjétek csak, gyerekek, dübörögjétek, s ha széttéptek, hát széttéptek, persze azt is megtehetném, hogy nem várlak meg benneteket, ha ki tudnám szakítani keblemből a szívemet, ügyesen letenném elétek, aki elsőként tiporja telibe, az szólistaként szerepelhet a földi és az égi harcmezők véráztatta szeméttelpein, közben a kórusok himnuszt bömbölnek, lelkesen düllednek a szemek, mit csinál az a kis mamlasz hóhér ott hátul?, üssetek a fejére, lépést betartani, emberek, lépést betartani, na kész, újabb rohamra, előre!

Csak hogy mindezekből semmi sem lesz, mert beértek. Hát akkor elvégeztetett. Utoljára még rimánkodnék egyet, de ezekkel nem lehet szót érteni, nem az én iskolámban tanulták az egyszerűt, az istenük sem érti a nyelvemet, harangjaik szavából kiveszett a kegyelet, a kutyák vakkantása semmit sem mond nekik, a virágok énekét sem képesek felfogni, a napsütés is emberi nyelven beszél, de ők simléderes sapkával védekeznek ellene, a szememet behunyni sem merem, várom a torkomra fonódó kezeket, testem szétesőben, lelkem startra készen. Körülvesznek, rikácsolnak, nagyokat döngenek a léptek. Üdvívalgás, hejehuja, a vérengzés mámorától elborult agyak tánclépésre készítetik a suta lábakat, az asszonyok s a férfiak egymással összefogódkodva járják a körtáncot, páros ütemben, gyors ritmusban, mosolytalanul. Egyikük int, hogy álljak be én is, nem, nem akarok, ezer év nem volt elég, hogy erre felkészítsenek, a saját táncaimat gyaláznám meg, ha beállnék közétek, de ők erősködnek, hogy menjek, már többen integetnek, a kurva anyátokat, mondanám, de csukott számat őrzi a gyávaság, hallgatok, és továbbra is csak gyászt akarok, félelmet és csendet, megalázottságot akarok otthonom roskadozó falai között, révült álmaimban és szétdúlt temetőmben, lábaimat menekülésre szoktatták, üldözöttként formált emberré a végzetem, de hiába minden, mégis ott vagyok, ott vagyok velük, átveszem a tánclépéseket, s járom a táncot páros ütemben, gyors ritmusban, mosolytalanul. És félek. Magamtól félek.